

'Onze gevangenen zijn DE HOGESCHOOL VAN DE MISDAAD'

'Schaf de gevangenen zoals we ze kennen gewoon af.' Hans Claus (56), huidig directeur van de strafinrichting van Oudenaarde, kunstenaar én provocateur, laat in z'n boek 'Achter Tralies' geen spaander heel van ons gevangenisstelsel. 'Mensen opsluiten achter muren van 6 meter hoog en 20 centimeter dik is onmenselijk en vragen om te hervallen', stelt hij.

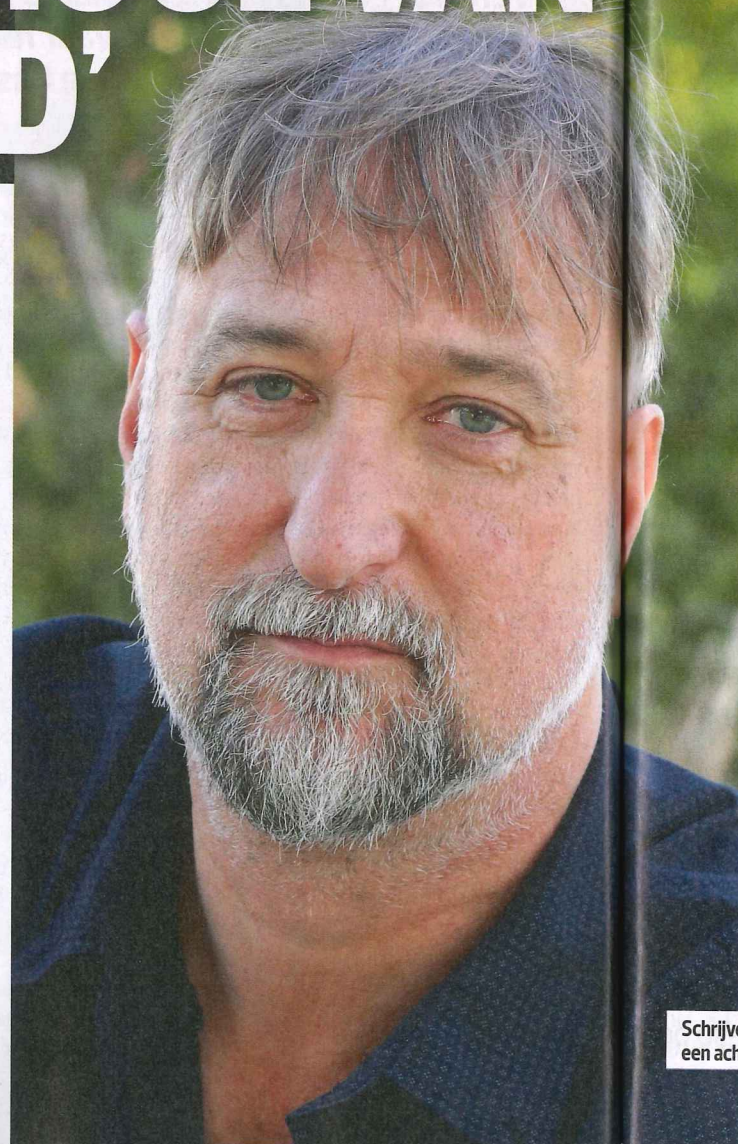
Hans Claus begon op z'n 23ste als adjunct-gevangenisdirecteur in Gent. In 2000 werd hij de baas in Sint-Gillis, de gevangenis waar zeven jaar eerder inspecteur-generaal Harry Van Oers als levend schild werd gebruikt door de kompanen van gangster Patrick Haemers bij hun ontsnapping. Is gevangenisdirecteur zijn altijd zo'n spannende job? 'Niet op die manier', glimlacht Claus. 'Maar elke dag is anders. Er komen zoveel zaken bij kijken. Op m'n 17de wist ik al dat ik deze job wilde doen.'

Als directeur ben je in de ogen van veel gedetineerden hét gezicht van de gevangenis. Daar maak je je bij zware jongens allicht niet geliefd mee?

Dat valt best mee, hoor. Vergeet niet dat ik ook het gezicht van de reclassering ben. Onze stiel is niet om mensen eeuwig vast te houden, maar om hen voor te bereiden op hun vrijlating. En daar wringt het schoentje.

Verrassend om van de directeur van een gevangenis te horen dat ons detentie-systeem niet werkt. Zat je de voorbije 32 jaar dan wel op de juiste stoel?

De gevangenis van Oudenaarde, waar Hans Claus directeur is.

Het is de ideale plek als je iets wilt veranderen. Ik heb trouwens niet gekozen voor de gevangenis, wel voor de gedetineerden.

Waarom werkt het systeem in ons land volgens jou niet naar behoren?

Meer dan de helft van de gedetineerden hervalt na hun vrijlating. Dat zegt al veel. Mensen denken dikwijls dat de gevangenis er is voor kerels zoals Salah Abdeslam of Marc Dutroux. Maar de meeste zijn laaggeschoolde mensen, die niet weten hoe ze hun facturen moeten betalen of een job kunnen vinden. De gevangenis is er zelden voor de rijken, hé. Arme mensen houden

zes meter hoog, de stalen deuren twintig centimeter dik. Dat ontmenselijkt. Hoe groter het instituut, hoe kleiner de mens.

Je wijst ook op de overvolle cellen en de verdubbeling van het aantal gedetineerden sinds het begin van je carrière. Nochtans zit bij ons 'slechts' 1 op 1.000 inwoners in de cel. In de Verenigde Staten is dat 7 keer zoveel.

In Noorwegen of Nederland zijn het er dan weer minder. Het gaat echter niet over het aantal, wél over wat je met die gevangenen doet. Dat het er nog zoveel zijn, komt net omdat we er zo weinig mee doen. Ze passeren keer op keer langs de gevangenis, en

'Al ruim 200 jaar reduceert de gevangenis gedetineerden tot nummertjes en dat kán niet'

zich soms staande door het criminele pad op te gaan.

Dat mag geen excuus zijn.

Dat weet ik ook. Maar ik probeer al 32 jaar aan de oorzaken te sleutelen, zodat gedetineerden bijvoorbeeld wél als geschoolde krachten de gevangenis verlaten. Helaas werkt het systeem dat tegen, en da's frustrerend. Het is hoofdzakelijk gericht op controle: de gevangensmuren zijn

krijgen steeds weer dezelfde behandeling. Terwijl iedereen er toch baat bij heeft dat gevangenen na hun vrijlating niet recidiveren.

Je analyse is dezelfde als die van Bruno Dayez, de advocaat van Marc Dutroux. Die wil zijn cliënt ten laatste in 2021 vrij, 'want anders heeft de gevangenis geen enkel nut'.

Men komt altijd met het voorbeeld van Dutroux. En ja, natuurlijk zijn er mensen die nooit meer de gevangenis zullen verlaten. Maar ik denk liever aan de 9.978 andere gevangenen. Daar kan je zoon bij zijn, die een drugsprobleem heeft. Da's een veel belangrijkere opdracht dan figuren als Dutroux, over wie misschien 20 psychologen zitten te bekeven. Sommigen willen misschien geen enkele gedetineerde nog in de samenleving zien terugkeren. Maar da's niet de realiteit. De meeste gevangenen zijn wel degelijk gericht op verbetering.

Er is momenteel veel verontwaardiging over de vrijlating van de moordenaar van politieagente Kitty Van Nieuwenhuysen, niet eens tien jaar na de feiten. Begrijp je die verontwaardiging?

Natuurlijk begrijp ik de verontwaar-

Minister van Justitie Koen Geens wil vooral gevangenen bouwen.

diging van slachtoffers. Mijn boek gaat ook niet over hoelang iemand moet binnenblijven. Wél over het falen van de reclassering.

Wat doe jij in Oudenaarde nu al anders?

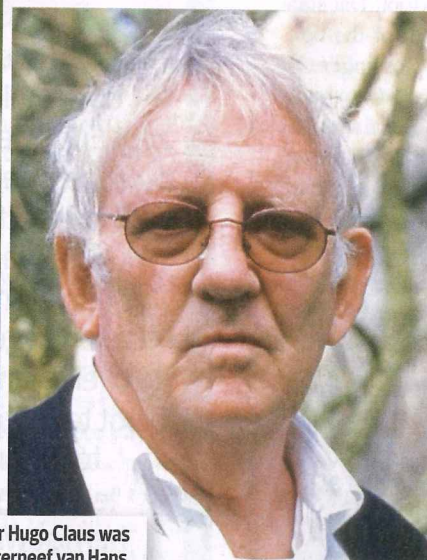
We hebben het geluk dat het een vrij kleine gevangenis is, met ongeveer 160 gedetineerden. Dat laat een meer individuele benadering toe, met persoonlijkere contacten. Maar nog altijd te weinig, want het instituut gaat vaak nog altijd voor op het individu. Da's de grote uitdaging: het gevangeniswezen hervormen, zodat we iedere gedetineerde beter kunnen begeleiden.

Je stond ooit Hans Van Themsche toe om de soundtrack te schrijven voor een documentaire van Nic Balthazar. Daar was toen nog een hele maatschappelijke discussie over.

Ik spreek liever niet over individuele gedetineerden. Maar dat hield geen enkele veiligheidsrisico in. Niemand is daardoor ontsnapt, niemand is erdoor geschaad. Ja, ik bied gedetineerden kansen. Net zoals ik ook naar de slachtoffers luister. Je moet alle kanten bekijken.

Wat is volgens jou een goed alternatief voor de huidige gevangenen?

Met vzw De Huizen hebben we een bepaald project voor ogen: weg met de huidige gevangenen, en in de plaats komen zogenaamde detentiehuisen. Die zijn ingebed in de gemeenschap, en er zouden maximaal 20 à 30 gedetineerden samenleven. Afhankelijk van de bewoners, kunnen het halfopen of

Schrijver Hugo Claus was een achterneef van Hans.

ONZE GEVANGENISSEN

→ gesloten huizen zijn. Gedurende de detentie kan men ook langs verschillende huizen passeren, zodat er evolutie is.

Dat klinkt erg barmhartig. Om het met de woorden van Jinnih Beels te zeggen: 'U bent een softie!'

Née! Weet je wat soft is? Celstraffen tot 3 jaar vervangen door een enkelband. Welk signaal geef je daarmee? Net met zulke eerste misdrijven, waar de straffen nog niet zo groot zijn, moet je iets doen. Die daders moet je begeleiden, om te vermijden dat ze later nog ergere feiten plegen. En dan bedoel ik niet noodzakelijk hen in de cel stoppen. Of denk je dat hun gebrek aan diploma's of geld zo wordt opgelost?

De publieke opinie roept sowieso om strengere straffen. Besteed jij daarentegen niet te veel aandacht aan de reclassering en te weinig aan de boetedoening?

Ooit bestond de boetedoening uit lijfstraffen. Daar zijn we gelukkig van teruggekeerd. En we hebben het vervangen door vrijheidsberoving. Je wordt uit je vertrouwde omgeving gerukt en in een vreemd huis gestopt met allemaal onbekenden. Denk je dat dat geen pijn doet? De gevangenis reduceert gedetineerden nu tot nummertjes. Wij sluiten mensen nog altijd op zoals 200 jaar geleden. Dat kan niet! Soms zijn gevangenen een noodzakelijk kwaad, maar vaak doen ze meer kwaad dan goed. Ik ben niet tegen vrijheidsberoving, maar ik pleit wel om daar méér mee te doen dan gevangenen zomaar achter tralies te laten zitten.

Minister van Justitie Koen Geens denkt daar duidelijk anders over. Hij wil gevangenen bijbouwen in plaats van er af te schaffen.

De minister richtte wel al zogenaamde transitiehuizen op: dat zijn plaatsen waar gedetineerden de laatste maanden van hun straf verblijven en worden voorbereid op hun leven na-

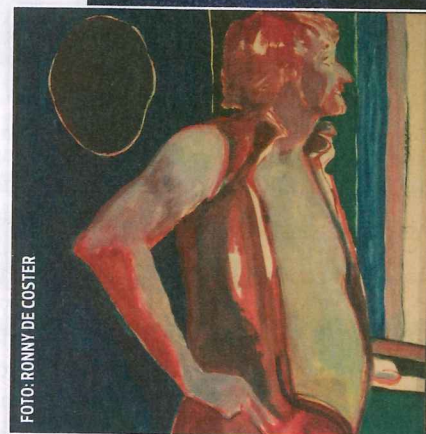

FOTO: RONNY DE COSTER

Hans Claus is ook een eigenzinnige kunstenaar. 'Of mensen mij daardoor als een weirdo wegzetten? Je moet ideeën beoordelen op wat ze zijn, niet op wie ze uitspreken', aldus Claus.

dien. Da's een goeie zaak, maar ik hoop dat het daar niet bij blijft. Momenteel zet men in de gevangenis iedereen bij iedereen. Er is één enkel regime, en nauwelijks differentiatie. Daardoor wordt een gevangenis een soort hogeschool van de misdaad. Het kan toch niet dat 19-jarigen bij zware gangsters worden gestopt. Men komt daar vaak slechter uit dan men er binnenkwam.

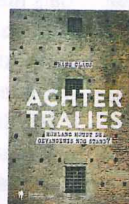
Je bent naast gevangenisdirecteur en auteur ook kunstenaar. Geeft dat geen munitie aan concullega's, die je zo als een weirdo kunnen wegzetten?

Je moet ideeën beoordelen op wat ze zijn, niet op wie ze uitspreken. Ik heb sowieso sprekkrecht als ambtenaar. Hindert dat mijn carrière? Vast wel, maar je hebt nu eenmaal mensen nodig die aan de boom schudden en mensen die de appeltjes oprapen. En als je aan de boom durft te schudden,

krijg je al eens een appel op je kop. (lacht)

Is een gevoelige kunstenaarsziel zoals de jouwe wel gemaakt voor het harde gevangenisleven?

Moet je dan als gevangenisdirecteur harteloos zijn voor de mensen die je zijn toevertrouwd? Een artiest is nooit een conformist, dat klopt. Dat staat me ook toe om out-of-the-box te denken over oplossingen. Ik ben nu eenmaal een Claus. (schrijver Hugo Claus was een achterneef, nvdr) Heb ik de waarheid in pacht? Nee, maar het is wel duidelijk dat de dingen moeten veranderen. ■

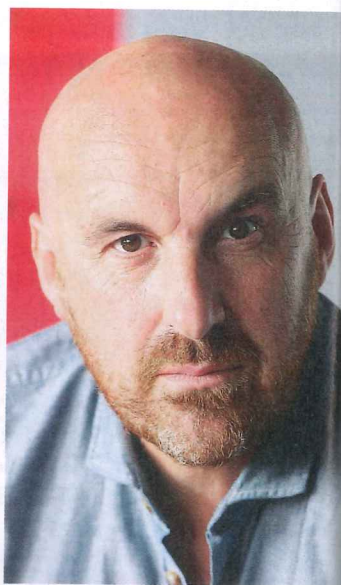
• Info:
'Achter Tralies - Hoelang houdt de gevangenis nog stand?', Hans Claus, Uitgeverij Borgerhoff & Lamberigts. Winkelprijs: 22,99 euro.

ONVERZETTELIIK

BV's die

ALS ALTIJD

zichzelf aanbieden maken geen kans bij **ERIC GOENS**

"Die Huis" dient niet om CARRIÈRES TE HERLANCEREN, HÉ'

Deze week is Danira Boukhriss te gast bij Eric.

'Ik word overspoeld door sollicitaties', zegt Eric Goens (49), die deze week Danira Boukhriss (28) in 'Die Huis' ontvangt. Al is het niet makkelijk bekende gezichten te overhalen hun ziel bloot te leggen op tv, toch vangen die 'leurende BV's' bij hem sowieso bot.

Namen wil hij niet noemen, maar het aantal managers dat aan Erics mouw trekt om hun artiest mee te laten reizen naar 'Die Huis' in Zuid-Afrika, is stilaan niet meer bij te houden. 'Het antwoord op zo'n spontane sollicitatie is altijd zonder pardon 'nee'', zegt Eric. 'Die Huis' is geen marketinginstrument om carrières te herlanceren, hé. Het is voor mij telkens weer een calvarietocht om mensen te overtuigen, en zo hoort het ook. Ik verwelkom liefst BV's in 'Die Huis' die dat

eigenlijk niet zien zitten.'

Jouw aanpak wordt vaak geprezen.

Waarom is het dan zo moeilijk om mensen te strikken?

Omdat ze bang zijn. 'Wat ga jij doen met mij?' Tja, praten natuurlijk! Maar 't klopt dat 'Die Huis' een merk is geworden en één en ander heeft teweeggebracht, denk maar aan Marieke Vervoort of Sabine Hagedoren. Weet je wat ik vaak te horen krijg van BV's? 'Ik kijk heel graag, zolang het maar over een ander gaat.' (lacht)

Stel je je gasten soms op voorhand wat gerust?

Nee, ik mijd angstvallig het contact. Hooguit ga ik eens een koffie met hen drinken. In de voorbije vier jaar heb ik zo'n 35 mensen ontvangen. Wel, ik denk dat ik er daarvan geen vijf persoonlijk kende. Dat wil ik ook niet. Ik wil hen samen met de kijker leren kennen, hun de vragen stellen die mensen thuis zich stellen. In de tijd van 'Kroost' zei Jacques Vermeire mij dat ik de enige was die de indruk kon geven dat ik niet wist dat hij ooit in 'F.C. De Kampioenen' had meegedaan. Dat vond ik een compliment.

Hoe begin jij aan zo'n opname in 'Die Huis'? Heb jij een plan?

Nee. Ik sta elke gast gewoon op te wachten, terwijl ik zelf doodga van de stress.

Stress? Met al jouw ervaring?

Ja, omdat ik weet dat het dan moet gebeuren. Er is geen tweede of derde draaidag om dingen recht te trekken. Ik heb geen scenario. Dat maakt de stress groot, want ik heb geen houvast.

Na al die jaren weet je toch dat het goedkomt?

Dat gevoel wil ik sowieso vermijden. Het programma moet blijven prikkelen en verrassen.

Laat jij je gasten mee beslissen wat er al dan niet wordt uitgezonden?

Ik waarschuw mensen soms zelfs, of ze zich wel bewust zijn van de impact van wat ze aan het vertellen zijn. Iedereen krijgt zijn aflevering ook van a tot z te zien, en ik heb nog nooit klach-

ten gehad van iemand die zich onheus behandeld voelt. Dat zou het einde zijn van 'Die Huis'. Wie er absoluut iets uit wil, mag dat altijd schrappen, maar dat gaat vaak over details. Als een aflevering daarmee staat of valt, is 't een slechte aflevering.

Wie staat er nog bovenaan op jouw verlanglijstje?

Mark Coucke. Ik heb ooit een portret van hem gemaakt voor VTVM, en hij was daar toen zeer over te spreken. Maar hij zei ook dat hij dat gesprek zeer intens vond, hoewel het maar twee uur had geduurd. 'Laat staan dat ik 24 uur met jou in een huis kom zitten', grapt hij. Maar ik blijf proberen. Ieder jaar zitten er wel twee of drie gasten in 'Die Huis' die het jaar voordien geweigerd hebben.

Hoe overtuig jij mensen? Door ze dronken te voeren, zoals Erik Van Looy dat doet?

Ik heb daar niet echt een tactiek of een strategie voor. Soms moet je mensen lang met rust laten. Het is sowieso een langdurig proces. 'Die Huis' is in april opgenomen. De eerste had in november toegezegd, de laatste pas begin april. Gelukkig heb ik maar acht gasten nodig per seizoen en geen 35, zoals Erik Van Looy. Ik mag er niet aan denken! ■

OP TV **'Die Huis'**
Dinsdag • 20u35 • één